

BERGAMA OVACIK ALTIN MADENİ İLE İLGİLİ BASIN AÇIKLAMASI

BASINA VE KAMUOYUNA
19 Şubat 2004

Bergama Ovacık Altın Madeni İşletmesi ile ilgili son gelişmeler karşısında görüşlerimizi kamuoyu ile yeniden paylaşmak ihtiyacı duyduk.

Mühendisliği bilimle toplum arasında bir köprü olarak kabul eden TMMOB ve Odalarımız, Bergama Ovacık'ta Newmont Madencilik A.Ş. tarafından sürdürülen altın işletmeciliğini üretim olayı ile birlikte, toplum yararı çerçevesinde değerlendirmiş ve on yılı aşkın bir süreden beri yaşanan olayların yakın takipçisi ve tarafı olmuştur.

Kısaca anımsamak gerekirse:

Bergama köylüsünün işletmenin çevresel riskler taşıdığı yönündeki tepkileri ve kendi topraklarına sahip çıkma bilinci, dünyaya örnek gösterilen bir çevre hareketini yaratmıştır. 10 yıllık direnişle birlikte verilen hukuksal mücadele, TTB, Barolar Birliği, TMMOB ve bağlı Odaların sunduğu bilimsel katkılar konunun ayrıntıları ile bilinmesi ve incelenmesi yönünde ortamlar yaratmıştır.

Sonuç olarak, Danıştay; Bergama Ovacık Altın Madeni'nin işletilmesinde kamu yararı bulunmadığı ve projenin çevresel riskler taşıdığı yönünde bir karar vermiştir. Kararın gereği yürütmenin durdurulması, yani uluslararası altın tekelci Newnont Normandy Madencilik A.Ş. faaliyetlerini sonlandırarak bölgeyi terk etmesi olmalıydı. Ancak gelişmeler böyle olmamış Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 01.04.2002 tarih ve B.02.0KKG/196-225/1767 sayılı yazısı ile 29.03.2002 tarihli ve P.2002/4 sayılı Bakanlar Kurulu Prensip Kararı alınarak kararda belirtilen gerekçelerle tesisin faaliyetine devam etmesi kararlaştırılmıştır.

Bu noktada, şirket tesis inşaatına usulsüz bir şekilde devam etmiş, bir yıllık deneme üretimi adı altında başlayan üretim çalışmaları, uluslararası altın tekellerinin ve yerli ortaklarının hukuk dışı bir dizi işlem ve çabaları sonucu olarak bugün için kaçak üretim yapma iznine dönüştürülmüştür.

Bakanlar Kurulu'nun prensip kararının iptali için İzmir Barosu ve yöre halkının Danıştay'a açtığı iptal davaları devam etmektedir.

Hukuk devleti olmanın "olmazsa olmaz" koşulu, idarenin yapmış olduğu işlem ve eylemlerin yargı tarafından denetlenmesi ve bu denetim sonunda verilen yargı kararlarının bağlayıcı olmasıdır.

Bergama'da; bu güne kadar mahkeme kararlarına uyulmamış, hukuk devleti kuralları işletilmemiş, hukuksal güvenlik yok edilmiştir. Şirket İdarece sağlanan kolaylıklar ve hukuka rağmen yapılan ayrıcalıklı uygulamalardan cesaret alarak, açılma ruhsatı almak için başvuruda bulunmuştur. 2004 Ocak ayı içinde İzmir İl Sağlık Müdürlüğü komisyon kurarak şirkete izin verilmesi için, işletmede incelemeye başlamıştır. Siyasi iktidarın yargı kararlarını uygulamama tutumu, açılma ruhsatının hukuku, halkı ve bilimi hiçe sayarak en kısa zamanda şirkete sunulacağı kanısını uyandırmaktadır.

TMMOB olarak, işletmeye "Açılma Ruhsatı" verilmesi işlemlerinin ve hukuksal dayanağı bulunmayan işletme etkinliklerinin durdurulmasını hukuk devletinin gereği olduğunu bir kez daha hatırlatıyor ve siyasi iktidarı yargı kararlarını uygulamaya çağırıyoruz.

TMMOB, Bergama-Ovacık Altın Madeni'nin işletilmesine, yargı kararları, halkın tepkisi ve ciddi bir çevre riski taşıdığı için karşı çıkmaktadır. Yaptığımız incelemeler sonunda ve topluma karşı sorumluluklarımızı dar mesleki çıkarlarımızın üstünde tutan anlayışımız nedeniyle, bu işletmenin halkımızın çıkarlarına hizmet etmediği görüşünü çeşitli tarihlerde kamuoyuyla paylaştık, Bergama köylülerinin mücadelesine destek verdik.

Bu çalışmalarımızın birisi de TÜBİTAK - YDABÇAG Uzmanlar Komisyonu Raporu üzerindeki çalışmamız oldu. TÜBİTAK'ın kurumsal olarak sahiplenmediği bu raporla ilgili değerlendirmemiz, 2003 Temmuz ayında TMMOB'ye bağlı Çevre, Jeoloji, Kimya ve Metalurji Mühendisleri Odaları tarafından "TÜBİTAK - YDABÇAG Uzmanlar Komisyonu Raporunun Eleştirisi" başlığı altında yayınlandı.

Yine Temmuz 2003 tarihinde, Çevre, Jeoloji, Kimya ve Metalurji Mühendisleri Odalarımız, yörede yapılan incelemeler sonunda saptanan sorunlar ve göz ardı edilemeyecek bazı savlar konusunda bir dizi soru hazırlayıp düzenledikleri bir basın toplantısında kamuoyuna açıkladılar. Ardından bu sorular Jeoloji Mühendisleri Odası tarafından ilgili kamu kurumlarına yazılı olarak iletilip yanıtları istendi. Daha sonra da bu soruların büyük bir bölümü, Adana Milletvekili Prof. Dr. Nevin Gaye Erbatur tarafından Bakanlıklara yönelik yazılı soru önergesiyle gündeme getirildi.

Kamuoyuna açıklanan bu sorular basında yer almadı ama Newmont Normandy Madencilik A.Ş. etkili olduğu organlarda, gerek kitaba gerekse sorulara ilişkin yanıtlar yayınladı. Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfının dergisinin eylül 2003 sayısı "altın özel sayısı" olarak yayınlandı.

Şirketin "TÜBİTAK - YDABÇAG Uzmanlar Komisyonu Raporunun Eleştirisi" ile ilgili

yayınında yer alan hususlara daha sonra ayrıntılı olarak yanıt vereceğiz. Ancak burada bir kez daha, mühendisliğin toplumsal sorumluluk taşıyan bir meslek olduğunu, toplum yararını temel aldığını ve TMMOB'nin de bu anlayışı benimsediğini belirtmek istiyoruz. "Siyasi bakış açısı" olarak küçümsenmeye çalışılan bu tutum,mesleğimizin gereğidir ve uzmanlık alanlarımızda yaptığımız incelemelerin doğal sonucudur.

Raporun eleştirisine verilen yanıtların ise raporu hazırlayanlar tarafından değil de şirket tarafından verilmesi ilginçtir. Gerçi bizim için bu durum yeni bir şey değildir. Çünkü ilgili kurumlara ve TBMM'nde verilen soru önergelerine gelen yanıtlar, şirketin savunmalarını andırmakta, hatta yer yer şirketin ifadelerinden alıntılar taşımaktadır.

Odalarımızın basın açıklamasında ilgililere 22 başlık altında 112 soru yöneltildi. Bu soruların büyük bölümüne hala yanıt verilmedi. Az sayıda soruya alınabilen yanıtların bir bölümü yanıt niteliğinde değildir; diğer bir bölümü ise, karşı karşıya bulunduğumuz durumun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Ayrıca, ne acıdır ki, Hükümetin bu işle ilgili birimlerinin konuya ne derece de vakıf oldukları,verilen yanıtlarda açıkça görülmektedir.

Örneğin, söz konusu şirketin altın, gümüş ve diğer kıymetli metal üretim ve satış (ihracat) miktar ve değerleri hakkında verilen bilgiler, soruları yanıtlamadığı gibi gerçeklerden de uzaktır. Kısaca söylemek gerekirse ,en yetkili kurumlar da dahil olmak üzere Newmont Normandy Madencilik A.Ş'nin ne kadar altın üretilip, yurtdışına ne kadar altın çıkardığı net olarak bilinmemektedir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'ın kıymetli madenlerle ilgili 7. Maddesinin (b) fıkrasıyla, ülkemizde cevherden üretilen her tür ve şekildeki, rafine edilmemiş, saf olmayan kıymetli madenin (altın, gümüş, platin) yurtiçinde ve dışında satışının yapılmasından önce ilk alım satış işlemlerinin İstanbul Altın Borsası'nda gerçekleştirilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Cevherin işlenmesi sonucunda elde edilen dore külçeler (altın, gümüş ve kıymetli metaller), Türkiye'deki rafinerilerinde işlenmesi mümkün iken yurtdışındaki rafineriler tercih edilmektedir. Altının İstanbul Altın Borsasında işlem görmesi için hiçbir teknik ve hukuki sorun bulunmamaktadır. Bu tercihin arkasında yatan nedenler teknik olmaktan çok, vergi mevzuatı ile ilgilidir. Ayrıca konunun rafineri sorunu olmadığı, şirketin kendi yayınlarında da belirtilmektedir.

Sorularımızın bir bölümü çevre ve insan sağlığı açısından yaşamsal önem taşımaktadır. Verilen ve verilmeyen yanıtlar, bu sorulara konu olan tespit ve duyumlarda önemli ölçüde gerçeklik payı olduğunu ortaya koymaktadır. Sorularımızın bir bölümü de, şirketin taahhüt ve bildirimlerine aykırı uygulamalar yaptığı konusundaki tespit ve duyumlara açıklık getirilmesi için yöneltilmişti. Bitkisel toprağın baraj tabanında kullanılması, analiz sonuçlarının saptırılması vb.. konulardaki yanıtlar ve sessizlikler, bu konuların da büyük ölçüde irdelenmesi gereken konular olduğunu ortaya koymaktadır.

Özetle, sorulan soruların bir bölümüne verilen yanıtlar, suskunlukla karşılanan diğer soruların önemini ortaya koymaktadır.

Bilgi Edinme Kanununu çıkarmakla övünen siyasi iktidarı, şimdi bu kanunun gereği olarak sorularımızı hemen yanıtlamaya çağırıyoruz.

Kaya GÜVENÇ
Yönetim Kurulu Başkanı